

Г. Джумагельдієва, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник відділу модернізації господарського законодавства Інституту економіко-правових досліджень НАН України:

«...Вичерпність вуглеводневих енергоресурсів (вугілля, нафти, природного газу), географічна нерівномірність їх розміщення, погіршення екологічної ситуації сприяють підвищенню інтересу до альтернативної енергетики, заснованої на використанні відновлюваних джерел енергії та вторинних енергоресурсів. З огляду на критичний рівень залежності вітчизняної економіки від імпорту енергоресурсів питання щодо стимулювання розвитку альтернативної енергетики в Україні набуває особливої актуальності.

Сприятливе географічне розташування України зумовило наявність на її території значного потенціалу альтернативних джерел енергії – як відновлювальних, так і вторинних. Так, підтверджені запаси метану, який можна видобувати в результаті дегазації вугільних родовищ, становлять 17 трлн куб. м, а енергопотенціал малих річок – близько 3,7 млрд кВт/год. Перспективним видається і використання сонячної та вітрової енергії, побутових і промислових відходів тощо. Як відзначають фахівці, потенціал вітроенергетики на територіях Азово-Чорноморського узбережжя, Одеської, Херсонської, Запорізької, Донецької, Луганської, Миколаївської областей, АР Крим і Карпат становить близько 6 млрд МВт/год, що за умови його належного використання дасть змогу забезпечити близько 3,5 % загального річного електроспоживання в Україні.

Слід відзначити привабливість розвитку вітроенергетики в регіональному аспекті. Особливо це стосується промислових регіонів з великим попитом на електроенергію та відносно невеликими обсягами її виробництва. Наприклад, особливості ландшафту Донбасу – наявність териконів, підземних виробок шахт, закритих методом «сухої» консервації – створюють сприятливі умови для розміщення вітроустановок невеликої потужності для енергозабезпечення прилеглих територій. Для шахтних виробок, закритих за допомогою «мокрої» консервації розроблені і запатентовані відповідні проекти з використання енергії підземних вод.

Використання альтернативних енергоресурсів сприятиме не лише зниженню показників споживання енергії, виробленої з невідновлювальних джерел, завдяки підвищенню частки «зеленої» енергії в регіональному енергобалансі, а й створюватиме передумови для поліпшення екологічної ситуації. Крім того, введення в експлуатацію нових об'єктів енергетики стимулюватиме створення додаткових робочих місць для їх обслуговування, забезпечуючи часткове вирішення проблеми зайнятості.

Однак, незважаючи на наявність значної ресурсної бази для розвитку альтернативної енергетики, очевидну економічну та екологічну ефективність використання альтернативних джерел енергії, коефіцієнт їх залучення в господарський оборот залишається досить низьким, що не відповідає потребам вітчизняної економіки. Згідно з даними статистичної звітності Міністерства енергетики та вугільної промисловості України, за підсумками 2011 р. питома вага енергії, виробленої ГЕС і ГАЕС, становить 5,6 % від загального обсягу енергії, що надійшла на енергоринок; “вітрова” енергії – 0,004 %. Надходження енергії, виробленої з інших альтернативних джерел, державою не планується взагалі, тому офіційна статистика не враховує її частку в енергобалансі країни.

Проблемні питання розвитку альтернативної енергетики дедалі частіше постають у центрі уваги наукової громадськості ¹. На засіданні президії НАН України було відзначено низку робіт, присвячених використанню альтернативних джерел енергії ²» *(Джумагельдієва Г. Стимулювання розвитку альтернативної енергетики в Україні: економіко-правовий аспект // Вісник НАН України. – 2012. – № 10. – С. 26–27).*

¹ Патон Б., Ключ М., Коротинський О. та ін. Умови ефективного застосування сонячних електроенергетичних систем // Вісн. НАН України. – 2012. – № 3. – С. 48–58.

² ⁶ Із зали засідань Президії НАН України (15 лютого 2012 року) // Вісн. НАН України. – 2012. – № 3. – С. 27–39.